

Investiții cu luciu de platină

Criza financiară dă o nouă strălucire celui mai scump și mai prețios metal din lume. Platina a câștigat, în 2009, atuurile unui plasament sigur, pe termen lung. De Diana-Florina Cosmin

Anul trecut, în luna martie, o pană de electricitate a paralizat Africa de Sud, cel mai mare producător de platină, aruncând prețul unei uncii din prețiosul metal la cea mai ridicată valoare din istorie – 2.276 de dolari, pornind de la 1.550 dolari, în aceeași lună. Alarmați de perspectiva unei scăderi drastice a ofertei de platină, atât consumatorii industriali, cât și investitorii au cumpărat masiv prețiosul metal. Un investitor inspirat ar fi putut avea un randament de peste 60%, aproape 730 de dolari/uncie.

DE LA EXTAZ LA AGONIE. Investiția celor care nu și-au marcat profitul avea să se deprecieze de trei ori, în numai șase luni. Astfel, în octombrie 2008, o uncie de platină ajunsese să valoreze doar puțin peste 750 de dolari. Spre disperarea producătorilor, motivul acestei prăbușiri avea să se dovedească mult mai complex și mai de durată decât criza de electricitate care generase „vârful” de preț. Marile corporații din industria producătoare de mașini s-au împotmolit „cu toate cele patru roți” în problemele cauzate de recesiune. Astfel, scăderea drastică a cererii de platină s-a tradus printr-o scădere a prețului per uncie, cu aproape 200%, între luna martie și luna octombrie a anului 2008.

Acum, după ce primul val de criză pare să fi trecut, platina prinde iar viteză, cu prețuri de aproape 1.200 de dolari pe uncie. Cei care au cumpărat platină în luna

octombrie a anului trecut și nu au vândut-o încă, ar avea acum un profit de 400 de dolari/uncie.

În loc să fie „remorcată” de marii producători de mașini, cei care o împing de la spate reprezintă o nouă categorie de consumatori, care au prins, pe timp de criză, „gustul” bijuteriilor scumpe: chinezii și indienii. După o perioadă în care cursul platinei a plonjat spre zona cu minus a graficelor de preț, producătorii de platină sunt „curțați” de noi consumatori, pe piețe cu potențial mare de dezvoltare, precum China și India. Pentru investitorii în metale prețioase, aceasta înseamnă un singur lucru: undă verde pentru investiții, pe termen lung, în platină. Pentru că este un metal rar (se extrage de zece ori mai puțin față de aur și de 100 de ori comparativ cu argintul) și, deopotrivă, prețios (vezi caseta de la pagina 69).

În orice caz, atunci când spui „platină”, te gândești mai degrabă la un inel cu diamant decât la un bolid de ultimă generație. Cu toate astea, metalul folosit la realizarea celor mai scumpe bijuterii din lume este un material esențial într-o varietate de industrii, în special în cea auto. Până acum, evoluția acestor domenii, puternic afectate de criză, a dictat, în mare măsură, cotațiile platinei și ale companiilor producătoare de platină, pe bursele lumii.

PIEȚE NOI. Deși e asociată în special cu industria bijuteriilor, platina este folosită, mai mult de peste jumătate, în sco-

puri industriale. Anul trecut, din cele 166 tone de platină extrase, 125 au fost utilizate industrial, în special în producția de catalizatori pentru motoarele diesel (dispozitive ce reduc emisiile de gaze toxice, precum monoxidul de carbon), 37 de tone în industria bijuteriilor, restul fiind achiziții ale investitorilor în metal prețios. Dar, pentru că producția actuală nu acoperă cererea (cu 11 tone mai mare), prețul platinei va continua să surclaseze prețul celorlalte două metale prețioase.

Cea mai mare parte a producției de bijuterii este „devorată” de consumatorii din China, Japonia și India, al căror apetit pentru metalul argintiu cu tonuri albăstrui continuă să crească masiv, în ciuda crizei (sau poate tocmai datorită acesteia!). Evoluția cererii pentru bijuteriile din platină, în ultimul an, se aseamănă cu traectoria unui *montagne-rousse*: un viraj descendent este urmat de o urcare spectaculoasă. Totul în funcție de evoluția prețului pe piață. Creșterea prețului unciei de platină, la începutul lui 2008, a dus la scăderea cu 20% a vânzărilor de bijuterii, față de anul anterior, pe majoritatea piețelor externe. Imediat ce prețul a căzut, câteva luni mai târziu, vânzările au explodat. Conform unui studiu al Johnson Matthey (corporație specializată în producția și comercializarea de metale prețioase și catalizatori), China nu și-a atins nici pe departe întregul potențial de absorbție pentru platină, nici la nivel industrial și nici la nivelul consumului individual. Încă dinainte de izbuc-

ACȚIUNI, DERIVATE ȘI LINGOURI

Investitorii au la dispoziție patru instrumente financiare cu o componentă de platină.

» **Acțiuni la marile companii producătoare de platină** (Anglo Platinum, Impala Platinum și Lonmin, din Africa de Sud și, respectiv, Norilsk Nickel, din Rusia).

Principalele dezavantaje: acțiunile companiilor miniere nu depind numai de cererea de platină, ci și de performanțele angajaților și de calitatea managementului. La acestea se mai adaugă și riscul de țară pentru Africa de Sud și Rusia (pericol de naționalizare a companiei sau de interferență a guvernelor).

» **Instrumente financiare structurate (ETF)** – au o structură similară cu fondurile mutuale, dar pot fi tranzacționate ca acțiuni, la bursă. ETF-urile bazate pe platină sunt tranzacționate în Londra și Zürich. Principalele dezavantaje: sunt metode speculative pe termen scurt, mai puțin avantajoase pe termen mediu și lung, din cauza costurilor mari.

» **Lingouri și monede din platină** de puritate 0,9995. London Platinum and Palladium Market comercializează platină în lingouri de la 15 la 30 de kilograme.

» **Instrumente financiare derivate.** New York Mercantile Exchange (NYMEX), Tokyo Commodity Exchange (TOCOM), Mid-American Commodity Exchange (MCE) și India Multi Commodity Exchange (NMCE) realizează tranzacții cu contracte futures și opțiuni pe platină. Printr-o operațiune futures pe platină, te angajezi să cumperi sau să vinzi o anumită cantitate de platină la o dată anume din viitor. Astfel, câștigi – sau pierzi! – din diferența între prețul la care ai cumpărat și prețul la care ai vândut sau invers. O „opțiune” pe platină este un instrument financiar prin care cumperi dreptul („opțiunea”) de a cumpăra sau de a vinde o anumită cantitate de platină, la o dată viitoare. Angajamentul de cumpărare sau de vânzare rămâne ferm, indiferent de evoluția prețurilor.

nirea crizei, piața chineză de bijuterii din platină absorbea peste un sfert din producția la nivel mondial. Acum, consumul chinezilor a crescut, în primele șase luni ale anului 2009, cu peste 75% față de 2008. China absoarbe, astfel, peste 30 de tone de platină, ceea ce înseamnă a cincea parte din consumul mondial. Combustibilul care a alimentat o asemenea explozie a cererii a fost prețul redus al unciei, pe fondul unui interes acut al chinezilor pentru bijuterii din platină, ca simbol al statutului social și profesional. În prealabil, între 2007 și 2008, creșterea vânzării fusese doar de 9%, prețurile mari la uncia de platină declanșând un trend de refolosire și recondiționare a bijuteriilor vechi, în locul achiziției unor piese noi.

EMBLEMĂ A STATUTULUI SOCIAL.

În primele luni ale anului 2009, vânzările lanțului de magazine de bijuterii Orra, din Mumbai, au crescut cu peste 35% la produsele din platină. În timp ce criza a accentuat atracția mai veche a chinezilor față de bijuteriile din platină, India descoperă, tot pe timp de recesiune, plăcerea de a purta platină în locul aurului. Prețul tot mai ridicat al aurului, metal râvnit de investitorii dornici de plasamente sigure, a făcut ca interesul indienilor pentru metalul galben să scadă în ultimele luni.

În 2008, India importa peste 400 de tone de aur, comparativ cu doar o tonă de platină. Cum platină era, însă, mai ieftină ca oricând, alegerea a fost una simplă: renunțăm la aur, trecem pe platină. În prezent, deși prețul platinei a depășit, din nou, pragul de 1.000 de dolari pe uncie, vânzările se mențin la cote ridicate în India, cu perspective pe termen lung. Platina nu este privită de către indieni ca o investiție ci, în special la ceremoniile de nuntă, ca simbol al unui statut social privilegiat. Iar indienii bogați țin la statutul social. Tot din India și China au provenit, în ultimii doi ani, procente considerabile ale cererii de platină în scop industrial. Pentru că și aceste țări trebuie să se alinieze standardelor internaționale de mediu, care le cer să utilizeze catalizatorii din platină. Iar oamenii bogați, cu apetit pentru bijuteriile din platină, vor acum și mașini scumpe, de ultimă generație. Deși s-a încheiat confuzia între „aur alb“ și „platină“,

între cele două nu există nicio legătură. Platina are, în mod natural, o culoare argintie cu irizații albastrii, pe când „aurul alb“, în accepția folosită de producătorii de bijuterii, este, de fapt, aur galben trecut printr-o baie de rodiu, pentru a obține culoarea argintie. Din acest motiv, bijuteriile din platină au un preț substanțial mai ridicat decât al celor realizate din „aur alb“.

METALUL REGILOR

De ce este platina atât de rară și de scumpă?

- » Producția anuală de platină nu depășește 170 de tone, circa 10% din producția anuală de aur și mai puțin de 1% din cea de argint.
- » Două zone de pe Glob însumează peste 90% din rezervele totale: Africa de Sud și Rusia, iar Statele Unite și Zimbabwe au, fiecare, resurse de până la 5% din total.
- » Africa de Sud, prin cele trei mine din Transvaal, acoperă 80% din producția mondială. Din acest motiv, platina este un metal vulnerabil la șocuri pe linia ofertei, orice grevă sau tensiune internă traducându-se în creșteri masive de preț.
- » O uncie (mai puțin de 30 de grame) de platină se obține din 10 tone de minereu, extrase de la o adâncime de aproape 1,5 kilometri, la temperaturi de peste 50 de grade Celsius. Platina este intensivă atât în capital, cât și în energie.
- » Întreaga cantitate de platină extrasă vreodată în lume încap într-un volum mai mic de un metru cub.
- » În afară de industria producătoare de mașini, platina este întrebuințată în industria chimică, a sticlei și a petrolului, precum și în domeniul electronic, medical și dentar.
- » Pe măsură ce știința evoluează, platina capătă tot mai multe întrebuințări în scop industrial, datorită proprietăților sale: rezistența la coroziune, punct de topire extrem de ridicat, conductibilitate electrică excelentă și durabilitate pe termen lung.
- » Este utilizată în producția de dispozitive și aparatură eco, pentru contracararea efectelor încălzirii globale.

SURSA: STATISTICI GOLD AND SILVER INVESTMENTS LTD.,
COMPANIE DE SERVICII FINANCIARE (MAREA BRITANIE)

PLATINA ȘI AURUL. În ceea ce privește relația platinei cu aurul galben, cele două metale se mișcă, în general, în aceeași direcție și în același ritm, ca prețuri, platina fiind, însă, mai scumpă decât aurul. În perioadele de creștere a interesului investitorilor pentru metale prețioase, platina are, în general, un „premium“ de câțiva dolari asupra aurului. Atunci când cererea de metal prețios este mai mare decât oferta sau când cursul valutar are o volatilitate ridicată, iar investitorii vor să își pună economiile la adăpost, diferența de preț între aur și platină poate ajunge și la 200 de dolari pe uncie, în favoarea platinei.

Astfel de „salturi“ au avut loc în anii '70, când creșterea economică modestă, inflația ridicată și criza petrolului au făcut ca prețul platinei să sară de peste 10 ori în doar nouă ani. Un salt similar s-a produs și în ultimul deceniu, de la 350 la 1.600 de dolari. Actuala criză a marcat, însă, o nouă premieră. La sfârșitul anului trecut, platina ajunsese mai ieftină decât aurul, pentru prima oară în ultimii 12 ani. „Partea goală a paharului“, care i-a deprimat pe producători, a devenit, se pare, „partea plină a paharului“, pentru consumatorii din India și China, care au căpătat, brusc, poftă de cumpărături exclusiviste la preț redus.

VIITOR DE... PLATINĂ. Pe 19 iunie a.c., o uncie de platină valora 1.223 dolari, aproape jumătate din valoarea înregistrată în aceeași perioadă din 2008. O estimare făcută de Johnson Matthey prevede o creștere a prețului platinei până la 1.350 de dolari pe uncie în următoarea jumătate de an. Dar, analiștii de la Johnson Matthey consideră că eventualele fluctuații nu vor coborî prețul sub pragul psihologic de 950 de dolari, ceea ce lasă un spațiu de manevră redus eventualilor investitori pe termen scurt.

Majoritatea investitorilor în metale prețioase sunt, însă, orientați spre siguranța pe termen lung și mai puțin spre câștigurile rapide. Perioada de acalmie care se anunță pentru platină este un prilej bun pentru ca investitorii să își recâștige încrederea în capacitatea ei de a le conserva banii pe termen lung. Deși nu oferă „adrenalina“ câștigurilor mari și rapide, platina punctează din nou la capitalul „siguranță“.